

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

5 Αυγούστου 2008

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα Έρευνες Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δημοσιεύονται συνοπτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα στην παρούσα έκδοση στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει το IOBE.

Επόμενο δελτίο συγκυρίας: **2 Οκτωβρίου 2008**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

α) Ε.Ε.-27 – Ευρωζώνη: Σημαντική υποχώρηση του κλίματος σε Ευρωπαϊκή Ένωση και Ευρωζώνη

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Ιούλιο συνεχίζει την πτωτική του πορεία, υποχωρώντας σημαντικά σε **Ευρωπαϊκή Ένωση** και **Ευρωζώνη**. Πιο συγκεκριμένα ο δείκτης υποχωρεί κατά 5,8 μονάδες και διαμορφώνεται στις 88,7 μονάδες στην πρώτη, ενώ αντίστοιχη είναι και η πτώση στην τελευταία, με το δείκτη να υποχωρεί στις 89,5 μονάδες. Πρόκειται για τις χαμηλότερες επιδόσεις της τελευταίας πενταετίας και στις δύο ζώνες, καθώς οι δύο δείκτες είχαν κινηθεί σε αυτά τα επίπεδα τον Μάρτιο του 2003. Σε όλους τους επιμέρους τομείς σημειώνεται υποχώρηση, εντονότερα όμως στις Υπηρεσίες, ενώ και η καταναλωτική εμπιστοσύνη περιορίζεται περαιτέρω τον Ιούλιο. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία** ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχώρησε κατά τέσσερις μονάδες στην ΕΕ και κατά τρεις στην Ευρωζώνη και διαμορφώθηκε στις -8 μονάδες σε αμφότερες. Όλα τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη περιορίζονται, με τη μεγαλύτερη υποχώρηση να σημειώνεται στις εκτιμήσεις για τα *επίπεδα των παραγγελιών*, ιδιαίτερα στην Ευρωζώνη. Πτώση καταγράφεται και στις προβλέψεις για την *εξέλιξη της παραγωγής*, ενώ επιδεινώνονται και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το ύψος των *αποθεμάτων* τους, το οποίο έχει διογκωθεί σημαντικά.
- Στις **Υπηρεσίες**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχωρεί κατά επτά μονάδες στην ΕΕ και κατά οκτώ στην Ευρωζώνη και διαμορφώνεται στο 0 και +1 αντίστοιχα, πάντα χαμηλότερα των μακροχρόνιων μέσων όρων. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα δραστηριότητά τους*, αλλά και για την *πορεία της ζήτησης* περιορίζονται, ενώ εξασθενεί και η όποια αισιοδοξία για την *εξέλιξη της ζήτησης* το επόμενο διάστημα και στις δύο περιοχές.
- Και στο **Λιανικό Εμπόριο** οι προσδοκίες επιδεινώνονται έντονα, με το δείκτη να υποχωρεί κατά 6 μονάδες στην ΕΕ και κατά 5 στην ΕΕ και να διαμορφώνεται στο -11 και -9 αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα πορεία των πωλήσεων* υποχωρούν εντονότερα στην ΕΕ, αν και τα *αποθέματα* δεν μεταβάλλονται σε καμία από τις δύο ζώνες. Επιπλέον, απαισιοδοξία διέπει και τις προβλέψεις των επιχειρήσεων για την *εξέλιξη των πωλήσεων τους επόμενους μήνες*, με χαμηλές προσδοκίες ιδιαίτερα στην ΕΕ.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2007=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

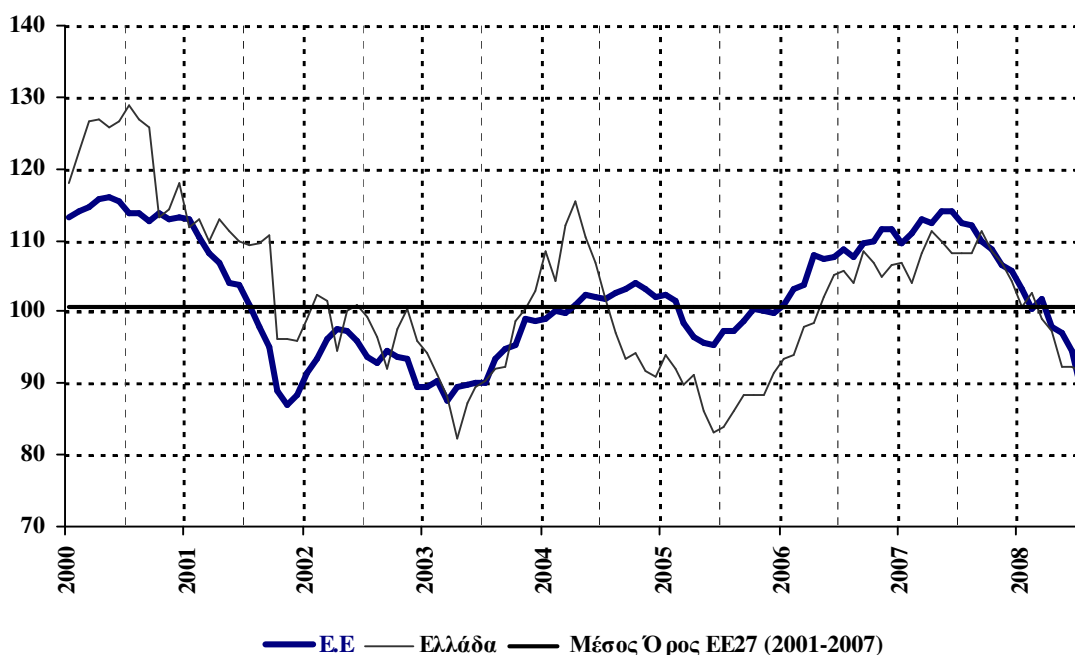
	M.O	2001-2007		M.O έτους				
	2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007
ΕΕ-27	100,8	114,1	87,0	92,3	101,8	98,6	107,5	110,8
Ευρωζώνη	99,6	112,0	86,6	92,5	98,7	97,4	106,3	108,4
Ελλάδα	99,9	115,4	82,3	92,4	102,2	88,6	102,3	108,0

2007												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	109,7	111,0	112,9	112,5	114,1	114,1	112,3	112,2	109,8	108,8	106,6	105,8
ΕΕ-13	108,6	109,0	110,6	110,4	111,6	111,1	110,4	109,4	106,3	105,4	104,1	103,4
Ελλάδα	106,9	104,1	108,3	111,2	109,9	108,1	108,2	108,3	111,2	108,6	106,8	104,3
2008												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	103,3	100,3	101,9	98,0	97,1	94,5	88,7					
ΕΕ-13	101,7	100,2	99,6	97,1	97,6	94,8	89,5					
Ελλάδα	100,6	102,7	98,9	97,4	92,3	92,2	91,6					

Σημείωση: Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2006=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα
(1990-2007=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχωρεί και τον Ιούλιο, στα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του στην ΕΕ (-17) και λίγο υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου στην Ευρωζώνη (-14). Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το *επίπεδο των εργασιών* τους εξασθενούν και στις δύο ζώνες, ενώ αρνητικές είναι και οι προβλέψεις για την *πορεία της απασχόλησης* στον κλάδο.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** σημειώνει περαιτέρω πτώση, τόσο σε ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη και διαμορφώνεται στις -20 μονάδες από -17 τον Ιούνιο για τις δύο ζώνες, αποκλίνοντας όλο και περισσότερο από το μακροχρόνιο μέσο όρο του. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την *οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους*, αλλά και την *οικονομική κατάσταση της χώρας τους το επόμενο διάστημα* επιδεινώνονται σημαντικά, ενώ σταθερά χαμηλή είναι η πρόθεση για *αποταμίευση*. Ως προς την *εξέλιξη της ανεργίας*, οι ευρωπαίοι καταναλωτές είναι πιο απαισιόδοξοι τον Ιούλιο, αφού ακόμα περισσότεροι αναμένουν ότι αυτή θα αυξηθεί στο επόμενο διάστημα, τόσο σε ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη.
- Τέλος ο Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες**, ακολουθεί τη γενικότερη πτωτική τάση και υποχωρεί κατά πέντε μονάδες σε ΕΕ και κατά επτά στην Ευρωζώνη, παραμένοντας χαμηλότερα των μακροχρόνιων μέσων όρων. Η εξέλιξη αυτή ανακόπτει την ελαφρά ανοδική πορεία του δείκτη, η οποία είχε ξεκινήσει τον Μάιο, τόσο στην ΕΕ, όσο και την Ευρωζώνη, καθώς οι όποιες ενδείξεις ανάκαμψης του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος δεν φαίνεται να επαρκούν για ουσιαστική βελτίωση. Στις επιμέρους παραμέτρους, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης*, αλλά και οι προσδοκίες για τη *μελλοντική εξέλιξη* της σημειώνουν πτώση, εντονότερη στην Ευρωζώνη, ενώ οι εκτιμήσεις για την *επιχειρηματική δραστηριότητα του τελευταίου τριμήνου* υποχωρούν στην Ευρωζώνη, αλλά κινούνται ανοδικά στην ΕΕ.

Σχεδόν σε όλες τις χώρες σημειώνεται επιδείνωση του οικονομικού κλίματος τον Ιούλιο. Εντονότερη είναι η πτώση στην Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (-9,6 και -7,2 μονάδες αντίστοιχα), αλλά και τη Γαλλία (-4,7 μονάδες), τη Γερμανία (-4,2 μονάδες) και την Ολλανδία (-3,9 μονάδες). Χαμηλότερη ήταν η πτώση του δείκτη στην Πολωνία (-1,9 μονάδες), ενώ μόνο στην Ισπανία, μετά τη σημαντική μείωση του Ιουνίου, ο δείκτης ανακάμπτει ελαφρά τον Ιούλιο. Στην Ελλάδα, ο δείκτης υποχωρεί μεν, αλλά ηπιότερα από άλλες χώρες, με αποτέλεσμα να κατατάσσεται στην 15^η θέση από την 19^η που βρισκόταν τον Ιούνιο.

β) Ελλάδα: Οριακά ασθενέστερες οι προσδοκίες, θετικότερο το κλίμα στις Κατασκευές

Στην Ελλάδα, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος υποχωρεί κατά 0,6 μονάδες και διαμορφώνεται στις 91,6 μονάδες, επίδοση που είναι ωστόσο και πάλι η χαμηλότερη των τελευταίων 2,5 ετών (108,2 μονάδες τον Ιούλιο του 2007), ενώ υστερεί και του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Δίνεται επομένως συνέχεια στη δυσμενή οικονομική συγκυρία και τη διάχυτη αβεβαιότητα που επικρατεί στο ελληνικό – αλλά και το διεθνές – περιβάλλον, η οποία αντανακλάται στην πτωτική τάση του δείκτη που έχει ξεκινήσει από τον Οκτώβριο του 2007, με εξαίρεση μία μικρή διόρθωση τον Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους. Μόνο οι Κατασκευές φαίνεται να παρουσιάζουν τον Ιούλιο διαφορετική συμπεριφορά, με το σχετικό δείκτη να ανακάμπτει, ενώ στους υπόλοιπους επιχειρηματικούς τομείς και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη σημειώνεται υποχώρηση. Αναλυτικότερα:

Στη **Βιομηχανία**, οι προσδοκίες για την *παραγωγική δραστηριότητα τους επόμενους μήνες* υποχωρούν οριακά, ενώ στα ίδια επίπεδα παραμένουν οι εκτιμήσεις για τον *όγκο των παραγγελιών*, με το *επίπεδο των αποθεμάτων* να κρίνεται ικανοποιητικό για την εποχή από περισσότερες επιχειρήσεις έναντι του Ιουνίου. Στις **Υπηρεσίες**, οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα πορεία της ζήτησης* εμφανίζουν σημάδια ανάκαμψης, ωστόσο οι μελλοντικές προσδοκίες για την εξέλιξη της καταγράφουν σχετική απογοήτευση. Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις της *τρέχουσας επιχειρηματικής δραστηριότητας* σημειώνουν μεν άνοδο, ωστόσο ένα μεγάλο ποσοστό των επιχειρήσεων κρίνει τα *αποθέματά* του διογκωμένα για την εποχή και τις πωλήσεις να εξασθενούν. Εξαίρεση στην γενικευμένη δυσaréσκεια αποτελούν οι **Κατασκευές**, όπου τόσο οι *προβλέψεις για την απασχόληση στον κλάδο*, όσο και το επίπεδο των *εργασιών* κρίνονται από τις επιχειρήσεις ευνοϊκότερα τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Στην πλευρά των καταναλωτών, η υποχώρηση της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** τον Ιούλιο είναι οριακή. Οι προβλέψεις των Ελλήνων καταναλωτών για τη *γενική οικονομική κατάσταση της χώρας*, αλλά ιδιαίτερα οι προβλέψεις τους για την *εξέλιξη της ανεργίας*, είναι δυσμενέστερες του Ιουνίου, ενώ ανάκαμψη σημειώνει η πρόθεση για *αποταμίευση*. Τέλος αμβλύνονται ελαφρά οι εξαιρετικά δυσμενείς προβλέψεις για τη *χρηματοοικονομική κατάσταση του νοικοκυριού* τους.

Στις επόμενες ενότητες ακολουθούν οι αναλυτικές εξελίξεις ανά τομέα.

B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Νέα υποχώρηση προσδοκιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** υποχωρεί εκ νέου τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις 93,7 μονάδες (96 μονάδες τον Ιούνιο), επίδοση που είναι η χαμηλότερη των τελευταίων σχεδόν τριών ετών (92,7 τον Νοέμβριο του 2005). Η υποχώρηση οφείλεται πρωτίστως στην εξασθένιση των θετικών προβλέψεων για την πορεία της παραγωγής το επόμενο τρίμηνο, αλλά και στις μετριοπαθέστερες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της ζήτησης. Αναλυτικότερα:

α) Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής κατά τους προσεχείς μήνες επιδεινώνονται τον Ιούλιο, με το σχετικό ισοζύγιο θετικών / αρνητικών απαντήσεων να διαμορφώνεται στο +14 από +22 τον Ιούνιο, επίδοση η οποία είναι και η χαμηλότερη των τελευταίων δύο ετών.

β) Ωστόσο, οι εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων παραμένουν σταθερές, καθώς τρεις στις τέσσερις κρίνουν τα αποθέματά τους ικανοποιητικά για την εποχή και η διαφορά θετικών / αρνητικών απαντήσεων παραμένει στο +12.

γ) Οι εκτιμήσεις για το επίπεδο των παραγγελιών και της ζήτησης υποχωρούν ελαφρά, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκτιμά ότι η ζήτηση έχει σημειώσει άνοδο να περιορίζεται στο 9% τον Ιούλιο από 11% τον Ιούνιο.

δ) Ανώτερες ωστόσο έναντι του Ιουνίου είναι οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση του εξωτερικού, αφού το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων βελτιώνεται κατά 7 μονάδες σε σχέση με τον Ιούνιο. Παραμένει ωστόσο αρνητικό, στις -16 μονάδες, καθώς υπερτερούν οι απαισιόδοξοι, ενώ και οι προβλέψεις για τις εξαγωγές τους επόμενους μήνες διατηρούν την πτωτική τάση που έχει ξεκινήσει από τον Μάιο, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει μείωσή τους να διευρύνεται στο +17. Εξάλλου, η δυσарέσκεια των επιχειρήσεων για την εξέλιξη των εξαγωγών αποτυπώνεται και στην τριμηνιαία έρευνα για την κατεύθυνσή τους: το ποσοστό εκείνων που βλέπουν άνοδο των εξαγωγών προς τις χώρες της ΕΕ στους προσεχείς μήνες περιορίζεται στο 23% από 29% τον Ιούνιο.

ε) Από την άλλη πλευρά οι δυσμενείς αυτές εξελίξεις δεν φαίνεται να πλήττουν το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού που διευρύνεται στο 77,6% από 76,2% τον Ιούνιο, ενώ και η εξασφαλισμένη παραγωγή διατηρείται στους 5 μήνες.

στ) Αλλάζει και πάλι τάση η εξέλιξη της απασχόλησης, με τις προβλέψεις τον Ιούλιο να είναι πλέον αρνητικές (-4) όταν τον Ιούνιο ήταν θετικές (+4). Το γεγονός αυτό αναδεικνύει την ιδιαίτερη μεταβλητότητα της απασχόλησης στη βιομηχανία ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι φετινές προβλέψεις είναι δυσμενέστερες του περσινού Ιουλίου.

ζ) Ενισχυμένες είναι τον Ιούλιο οι προβλέψεις ανόδου των τιμών, με τη διαφορά εκείνων που προβλέπουν άνοδο/ πτώση να διαμορφώνεται στο +24 από +21 τον περασμένο μήνα, ενώ επτά στους 10 προβλέπουν σταθερότητα. Η τάση αποκλιμάκωσης που είχε σημειωθεί την Άνοιξη έχει πλέον αναστραφεί τους καλοκαιρινούς μήνες, χωρίς ωστόσο να καταγράφονται έντονες προβλέψεις ανόδου.

η) Οι νέες παραγγελίες στη βιομηχανία, οι οποίες καταγράφονται στην έρευνα σε τριμηνιαία βάση σημειώνουν μικρή υποχώρηση σε σχέση με την έρευνα του Απριλίου, με το σχετικό ισοζύγιο να είναι πάντως θετικό και να διαμορφώνεται στο +10.

θ) Τέλος, από την τριμηνιαία έρευνα για τους λόγους που εμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα, σταθερά πέντε στους εννέα αναφέρουν ότι αυτή διεξάγεται απρόσκοπτα, με όσους διαφωνούν να προτάσσουν κυρίως την ανεπάρκεια της ζήτησης ως το βασικότερο πρόσκομμα (32%).

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

		Μ.Ο		2001-2007		Μ.Ο έτους					
		2001-07		Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007	
Βιομηχανία (1996-2006=100)		99,6		109,5	87,7	97,9	99,1	92,6	101,5	102,8	
				Απρλ-07	Ιουλ-05						
2007											
<i>I</i>	<i>Φ</i>	<i>Μ</i>	<i>Α</i>	<i>Μ</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	<i>Α</i>	<i>Σ</i>	<i>Ο</i>	<i>Ν</i>	<i>Δ</i>
101,3	100,9	105,1	109,5	106,6	103,1	101,6	102,4	104,9	100,1	100,5	97,5
2008											
<i>I</i>	<i>Φ</i>	<i>Μ</i>	<i>Α</i>	<i>Μ</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	<i>Α</i>	<i>Σ</i>	<i>Ο</i>	<i>Ν</i>	<i>Δ</i>
99,2	97,8	99,4	101,4	99,2	96,0	93,7					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

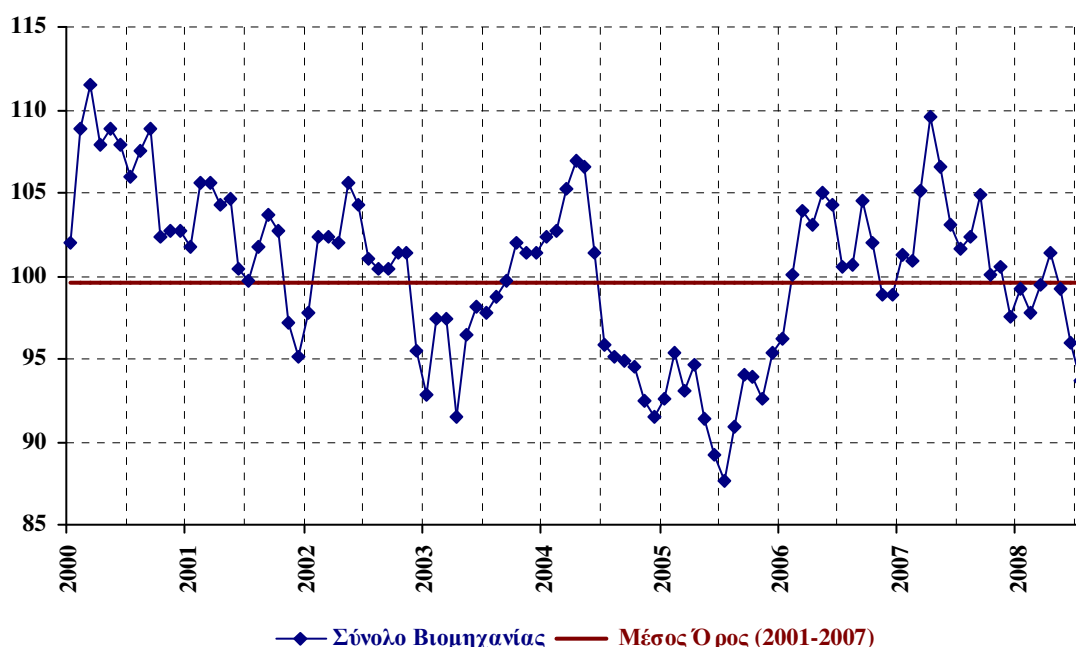
Πηγή: IOBE

Οι εξελίξεις στις επιμέρους κατηγορίες αγαθών της Βιομηχανίας, με εξαίρεση τα Κεφαλαιουχικά αγαθά, είναι πτωτικές. Αναλυτικότερα:

Στα **Καταναλωτικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί στις 98 μονάδες από τις 101,8 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση κατώτερη της αντίστοιχης περυσινής (101,4 μονάδες). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην άνοδο του επιπέδου των αποθεμάτων, καθώς το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων διαμορφώνεται στο

+9 από +2 τον Ιούνιο, αλλά και στις ηπιότερες προβλέψεις για άνοδο της παραγωγής τους προσεχείς μήνες: μόνο ένας στους τρεις αναμένει άνοδο, έναντι 42% τον Ιούνιο. Λιγότερο αισιόδοξες είναι εξάλλου και οι εξελίξεις στις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού, αλλά και οι προβλέψεις για τις νέες παραγγελίες. Με βάση το ερώτημα τριμήνου για την κατεύθυνση των εξαγωγών φαίνεται η υποχώρηση να προέρχεται από την αγορά των Βαλκανίων, καθώς στις άλλες αγορές οι ελληνικές επιχειρήσεις εκφράζουν θετικότερες προβλέψεις για τις εξαγωγικές τους επιδόσεις. Στα θετικά του κλάδου σημειώνεται επίσης το γεγονός ότι οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση αμβλύνονται ελαφρά, ενώ σταθερότητα αναμένεται στην απασχόληση. Τέλος, από την τριμηνιαία έρευνα σχετικά με τους λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα, το 65% δηλώνει ότι αυτή διεξάγεται απρόσκοπτα, όσοι περίπου και τον Απρίλιο (68%), με την πλειονότητα όσων διαφωνούν (25%) να επισημαίνουν την ανεπαρκή ζήτηση ως βασικότερο πρόσκομμα.

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Μετά από την έντονη υποχώρηση του δείκτη στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά** τον προηγούμενο μήνα, καταγράφεται άνοδος κατά 20 σχεδόν μονάδες τον Ιούλιο, με το δείκτη να διαμορφώνεται στις 92,7 μονάδες, επίδοση υποδεέστερη έναντι και της περυσινής (100,1 μονάδες). Στην ανάκαμψη του δείκτη συμβάλλουν σχεδόν όλα τα στοιχεία δραστηριότητας. Θετικότερες είναι οι προβλέψεις για την προσεχή παραγωγή, με άνοδο των εκτιμήσεων της τρέχουσας ζήτησης και του επιπέδου παραγγελιών. Εξάλλου, ενισχύονται οι παραγγελίες και η ζήτηση εξωτερικού, παρόλο που στην τριμηνιαία έρευνα για την κατεύθυνση των εξαγωγών τους προσεχείς μήνες σημειώνεται έντονη πτώση, τόσο στις χώρες της ΕΕ, όσο και στα Βαλκάνια. Από την άλλη πλευρά όμως το ύψος των αποθεμάτων βρίσκεται στα επίπεδα του Ιουνίου, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο +13, ενώ ιδιαίτερα αποδυναμωμένες σε σχέση με τον Ιούνιο εμφανίζονται οι προβλέψεις για την απασχόληση, με το αντίστοιχο

ισοζύγιο να υποχωρεί στο +1 από +10. Τέλος αισθητά περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Απρίλιο δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν προσκόμματα στην παραγωγική τους δραστηριότητα.

Μετριοπαθέστερες του Ιουνίου είναι οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Ενδιάμεσα Αγαθά**, με τον αντίστοιχο δείκτη να διαμορφώνεται στις 89,9 μονάδες, επίδοση σημαντικά χαμηλότερη της περυσινής (102,3 μονάδες). Τόσο οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση, όσο και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής, καταγράφουν έντονη πτώση. Έτσι, το σχετικό ισοζύγιο των παραγγελιών διευρύνεται περαιτέρω, στο -22 από -16 τον Ιούνιο, ενώ οι προβλέψεις για την παραγωγή καταγράφουν τη χαμηλότερη διαφορά θετικών/αρνητικών προβλέψεων του έτους, στο +7 (από +23 τον Ιούνιο). Την ίδια στιγμή οι προβλέψεις για την απασχόληση είναι πλέον έντονα αρνητικές. Από την άλλη πλευρά, το ύψος των αποθεμάτων περιορίζεται ελαφρά, αφού διευρύνεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που προχώρησε σε ρευστοποίηση. Βελτιωμένες εξάλλου εμφανίζονται και οι παραγγελίες και η ζήτηση εξωτερικού, παρόλο που στην τριμηνιαία έρευνα για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες, οι προβλέψεις για την αγορά των ευρωπαϊκών χωρών εμφανίζονται απαισιόδοξες. Αντισταθμίζονται όμως εν μέρει από τις ευνοϊκότερες προβλέψεις για τις βαλκανικές χώρες. Τέλος, από την τριμηνιαία έρευνα για τους λόγους που εμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα, οι περισσότεροι δηλώνουν πλέον ότι αυτή διεξάγεται απρόσκοπτα (52% από 46%), με τη συντριπτική πλειονότητα των υπολοίπων να αποδίδουν στην ανεπάρκεια της ζήτησης, τη δυστοκία στη λειτουργία τους.

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Βελτίωση του κλίματος, ικανοποίηση από την πορεία των εργασιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** ανακάμπτει τον Ιούλιο στις 105,2 μονάδες από 97 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση η οποία υπερτερεί σημαντικά τόσο της αντίστοιχης περυσινής, όσο και του μακροχρόνιου μέσου όρου (95,9 μονάδες). Στην άνοδο του δείκτη συμβάλλει πρωτίστως η άμβλυνση των αρνητικών προβλέψεων για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων. Πράγματι, αν και το σχετικό ισοζύγιο παραμένει αρνητικό, σημειώνει άνοδο 13 μονάδων και διαμορφώνεται στο -21, την καλύτερη επίδοση μετά τον Ιούνιο του 2007. Περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα δηλώνουν ικανοποιημένες από την τρέχουσα πορεία των εργασιών τους, καθώς το 45% (από 35% τον Ιούνιο) δηλώνει ότι αυτή έχει βελτιωθεί σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ θετικές είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση. Το βελτιωμένο κλίμα αποτυπώνεται και στους μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας, οι οποίοι διευρύνονται στους 17,4 έναντι 15,7 τον Ιούνιο, ενώ οι προβλέψεις για τις τιμές τείνουν προς τη σταθερότητα, καθώς όσοι προβλέπουν άνοδο σχεδόν αντισταθμίζονται από αυτούς που προβλέπουν μείωση τιμών. Ενισχυμένο στο 23% (από 20% τον Ιούνιο) και στην υψηλότερη τιμή του από τον Δεκέμβριο του 2006, εμφανίζεται τον Ιούλιο και το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα στην παραγωγική του δραστηριότητα. Πάντως σταθερά το 30% των επιχειρήσεων επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως το βασικότερο πρόσκομμα στη

λειτουργία του, ενώ ένα 28% δηλώνει παράγοντες που σχετίζονται με τη γραφειοκρατία και το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο (εκπτώσεις, δημοπρατήσεις, κτλ).

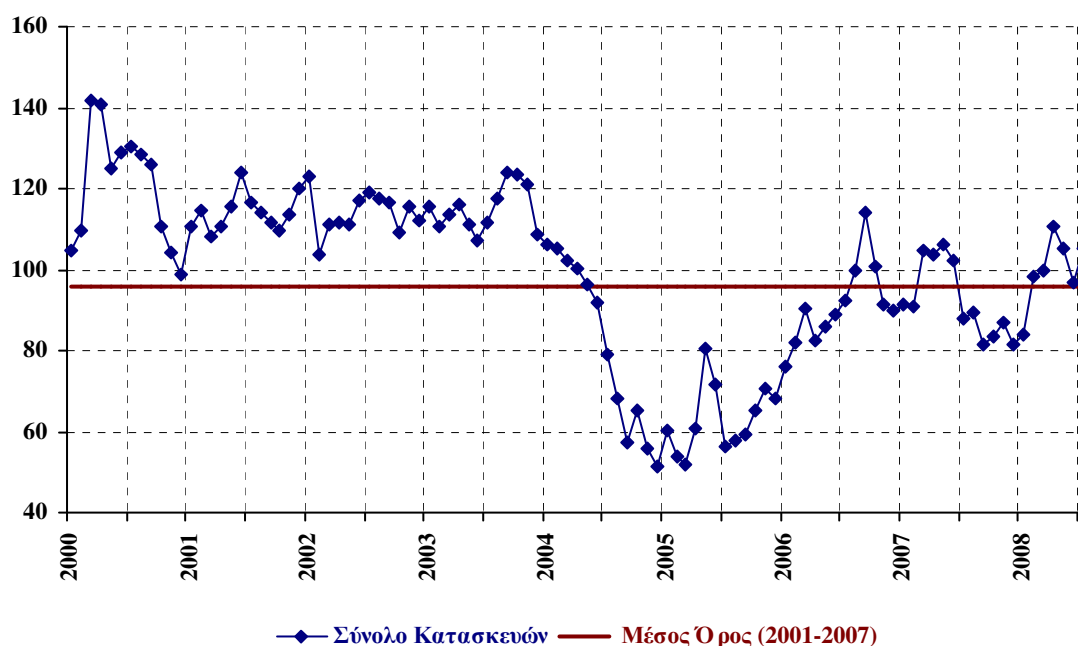
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

				Μ.Ο		2001-2007		Μ.Ο έτους						
				2001-07		Max		Min		2003	2004	2005	2006	2007
Κατασκευές (1996-2006=100)				95,9		123,8		51,4		115,0	81,5	63,0	91,1	92,5
						Σεπτ-03		Δεκ-04						
2007														
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ			
91,4	90,7	104,9	103,7	106,2	102,1	87,7	89,4	81,5	83,7	86,9	81,5			
2008														
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ			
84,2	98,1	99,7	110,5	105,4	97,0	105,2								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Η βελτίωση του κλίματος τον Ιούλιο διέπει τόσο τις Κατασκευές Δημοσίων Έργων, όσο και τις Ιδιωτικές Κατασκευές. Αναλυτικότερα:

Στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών καταγράφει άνοδο 13 μονάδων, φθάνοντας τις 88,7 μονάδες, επίδοση ωστόσο κατώτερη της αντίστοιχης περυσινής (93,5 μονάδες). Η ανάκαμψη αυτή οφείλεται τόσο στον περιορισμό του ποσοστού των επιχειρήσεων που αναμένουν μείωση των εργασιών τους το προσεχές τρίμηνο, όσο και στην αλλαγή τάσης στις προβλέψεις για την απασχόληση, όπου το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών

απαντήσεων διαμορφώνεται στο +5 από -8 τον Ιούνιο. Οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας, ακολουθούν τις θετικότερες προβλέψεις για την πορεία των εργασιών και αυξάνονται στους 10,5 (9,8 τον Ιούνιο). Τέλος, διευρύνεται ελαφρά και το ποσοστό των επιχειρήσεων που θεωρεί ότι η δραστηριότητά του δεν παρεμποδίζεται, στο 36% (31% τον Ιούνιο). Όμως σταθερά ένα 36% θεωρεί τη χαμηλή ζήτηση βασικό εμπόδιο στη λειτουργία του, ενώ το 14% επισημαίνει τη γραφειοκρατία και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο ως κύρια προσκόμματα.

Ανοδικές είναι οι προσδοκίες και στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, αν και σε ηπιότερο βαθμό σε σχέση με τις Ιδιωτικές κατασκευές. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών ανέρχεται στις 114,2 μονάδες από τις 109,2 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση η οποία είναι σημαντικά υψηλότερη έναντι και της αντίστοιχης περυσινής (81,6 μονάδες). Οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώνονται, αφού πλέον το 14% (από 5% τον Ιούνιο) αναμένει άνοδο τους επόμενους μήνες, υπερακοντίζοντας έτσι τη μικρή εξασθένηση των θετικών προβλέψεων για την απασχόληση. Η ικανοποίηση άλλωστε από την τρέχουσα πορεία των εργασιών έχει ως αποτέλεσμα για πρώτη φορά το 2008 οι μισές επιχειρήσεις να εκτιμούν άνοδο. Οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διευρύνονται έτσι στους 20,9 μήνες (από 18,8 τον Ιούνιο). Από την άλλη πλευρά όμως οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να θεωρούν ότι επιτυγχάνουν αυτά τα αποτελέσματα σε ένα δύσκολο επιχειρηματικό περιβάλλον καθώς μόλις το 16% αναφέρει απρόσκοπτη λειτουργία στην παραγωγική του δραστηριότητα. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις δηλώνουν ότι συναντούν εμπόδια που σχετίζονται με το θεσμικό πλαίσιο και τη γραφειοκρατία (35%), ενώ ένα 28% δηλώνει ανεπαρκή ζήτηση.

3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Σημαντική επιδείνωση του κλίματος

Στο **Λιανικό εμπόριο** συνεχίζεται η τάση υποχώρησης του δείκτη που ξεκίνησε τον Μάιο, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να υποχωρεί κατά 9 μονάδες και να διαμορφώνεται στις 101,3 μονάδες, επίδοση χαμηλότερη και του μακροχρόνιου μέσου όρου (102,9 μονάδες). Όλα τα επιμέρους στοιχεία που διαμορφώνουν τις προσδοκίες στο εμπόριο περιορίζονται τον Ιούλιο. Σημαντική είναι η εξασθένηση των προβλέψεων για τις πωλήσεις, ενώ έντονη είναι η διόγκωση των αποθεμάτων. Πιο συγκεκριμένα, το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων για τα αποθέματα, εκτινάσσεται στο +21 από +6 τον Ιούνιο, γεγονός που υποδηλώνει ότι αρκετές επιχειρήσεις δεν έχουν προχωρήσει σε σημαντική ρευστοποίηση και άρα η περίοδος των εκπτώσεων δεν ξεκίνησε ιδιαίτερα δυναμικά για αυτές. Πράγματι μετριοπαθέστερες εμφανίζονται τον Ιούλιο οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις, αφού το ποσοστό εκείνων που κρίνουν ότι αυτές μειώθηκαν ανέρχεται στο 20% από 17% τον περασμένο μήνα, παρόλο που σταθερά οι μισοί δηλώνουν άνοδο. Εξάλλου, το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει αύξηση στις πωλήσεις τους επόμενους μήνες περιορίζεται στο 40% (49% τον Ιούνιο), γι' αυτό και οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές σημειώνουν υποχώρηση: το αντίστοιχο ισοζύγιο περιορίζεται στο +9 από +16 τον Ιούνιο. Τέλος οι προβλέψεις για αποκλιμάκωση των τιμών συνεχίζονται τον Ιούλιο.

Από τις επιμέρους κλαδικές εξελίξεις, μόνο τα Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση, κινούνται αντίθετα στο κλίμα απογοήτευσης. Αναλυτικότερα:

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

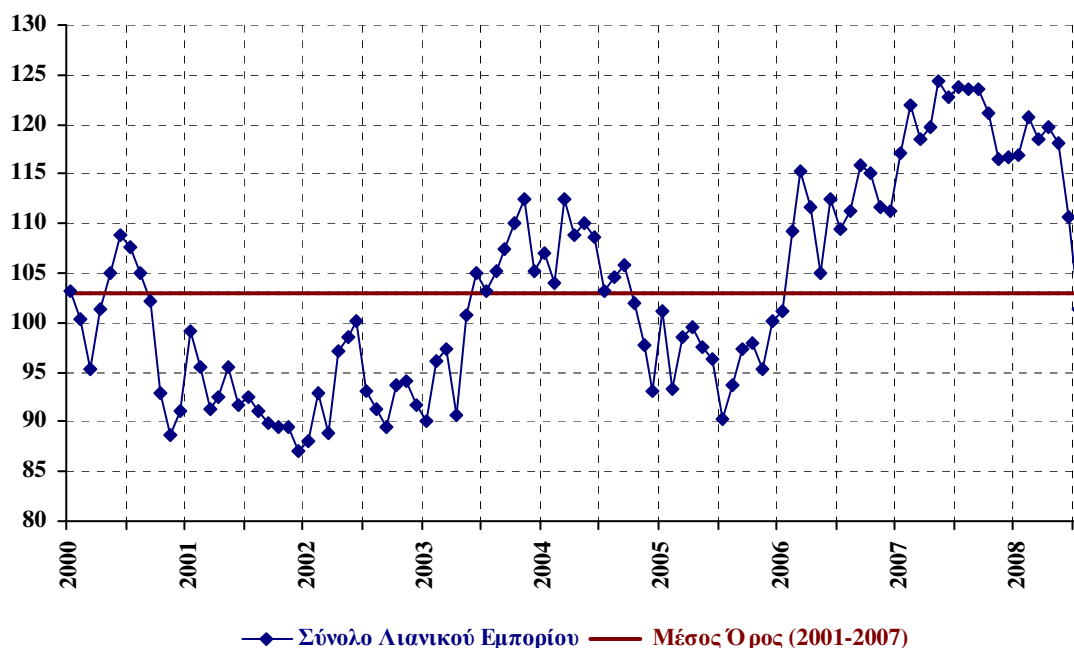
	Μ.Ο	2001-2007		Μ.Ο έτους				
	2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)	102,9	124,3	87,1	102,0	104,8	96,8	110,8	120,8
		Μαί-07	Δεκ-01					

2007											
I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
117,1	122,0	118,5	119,7	124,3	122,7	123,8	123,5	123,6	121,0	116,5	116,6
2008											
I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
117,0	120,8	118,5	119,7	118,1	110,6	101,3					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί, φθάνοντας τις 103,6 μονάδες από τις 119,7 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση που υστερεί έναντι και της αντίστοιχης περυσινής (118,3 μονάδες). Στην πτώση αυτή, συμβάλλουν τόσο οι δυσμενέστερες εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο των πωλήσεων, όσο και η διόγκωση των αποθεμάτων, τα οποία βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα του τρέχοντος έτους. Οι

προσδοκίες για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου είναι και αυτές μετριοπαθέστερες του Ιουνίου, ενώ μόνο οι προβλέψεις για τις παραγγελίες εμφανίζουν οριακή αύξηση. Στο ίδιο πλαίσιο οι προοπτικές της απασχόλησης στον κλάδο αν και θετικές, εξασθενούν ελαφρά τον Ιούλιο, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνει ότι αυτή θα αυξηθεί να περιορίζεται στο 41% (57% τον Ιούνιο).

Αντίθετα με το σύνολο του Λιανικού Εμπορίου, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, αυξάνεται κατά 9 μονάδες σε σχέση με τον Ιούνιο, φθάνοντας τις 119,5 μονάδες, επίδοση ωστόσο η οποία είναι πολύ χαμηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (137,4 μονάδες), γεγονός που υπογραμμίζει και τη σχετική κρίση στη φετινή αγορά. Στην άνοδο του δείκτη τον Ιούλιο συμβάλλει ως επί το πλείστον η εντυπωσιακή ανάκαμψη των θετικών αποτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις, με το σχετικό ισοζύγιο να γίνεται θετικό και να διευρύνεται στο +46. Είναι προφανής επομένως η θετική επίδραση στη ζήτηση του κλάδου των θερινών εκπτώσεων, οι οποίες σε αυτό το τμήμα του εμπορίου φαίνεται να κινήθηκαν δυναμικά, παρόλο που τα αποθέματα κρίνονται από ένα ευρύ ποσοστό επιχειρήσεων ακόμα διογκωμένα για την εποχή. Το βελτιωμένο κλίμα αντανακλάται και σε ακόμα πιο αισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου, αν και οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές εμφανίζονται ηπιότερες λόγω της ιδιαιτερότητας της περιόδου των εκπτώσεων. Οι προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο παραμένουν τέλος στα θετικά επίπεδα του Ιουνίου (+38).

Στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις 106,2 μονάδες από τις 111,5 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση αισθητά κατώτερη της αντίστοιχης περυσινής (140,6 μονάδες). Ενώ από τη μία πλευρά οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές, με το αντίστοιχο ισοζύγιο να διευρύνεται έντονα στο +40 (+14 τον Ιούνιο), από την άλλη πλευρά οι προοπτικές για τις πωλήσεις του ερχόμενου τριμήνου εξασθενούν, καθώς μόνο οι μισοί αναμένουν αύξηση στις πωλήσεις προσεχώς (από 78% τον Ιούνιο). Την ίδια στιγμή το ύψος των αποθεμάτων αυξάνεται, με το ποσοστό εκείνων που το κρίνουν διογκωμένο να διπλασιάζεται έναντι του Ιουνίου (31% από 16%), με αποτέλεσμα και το επίπεδο των παραγγελιών προς προμηθευτές να εμφανίζεται σημαντικά αποδυναμωμένο. Θετικές είναι ωστόσο οι προβλέψεις για την απασχόληση στον κλάδο, αφού πάνω από τις μισές επιχειρήσεις αναμένουν άνοδο.

Πτωτική είναι η πορεία του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών και στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, ο οποίος διαμορφώνεται στις 97,4 μονάδες από τις 102,2 μονάδες τον Ιούνιο, η χαμηλότερη επίδοση που καταγράφεται από τον Νοέμβριο του 2006. Η επιδείνωση οφείλεται στις εξελίξεις για τις προβλέψεις των πωλήσεων στον κλάδο, οι οποίες πλέον είναι αρνητικές για πρώτη φορά την τελευταία τριετία (-4 από +12 τον Ιούνιο). Παρόλο που οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι ευνοϊκότερες του Ιουνίου, τα αποθέματα εμφανίζονται σχετικά διογκωμένα, με αποτέλεσμα και οι παραγγελίες προς προμηθευτές να περιορίζονται (-6 μονάδες από +1 τον Ιούνιο το σχετικό ισοζύγιο). Τέλος, πτωτική είναι και η τάση στην απασχόληση στον κλάδο.

Στα **Πολυκαταστήματα**, οι προσδοκίες είναι και εδώ ηπιότερες του Ιουνίου, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να υποχωρεί κατά 7 μονάδες περίπου, φθάνοντας τις 100,8 μονάδες, τη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων τριών ετών. Στην κάθοδο του δείκτη συμβάλλουν όλα τα στοιχεία δραστηριότητας, με ιδιαίτερα έντονη την πτώση στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις: το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στο +32 από +59 τον Ιούνιο. Τα αποθέματα είναι και αυτά σε υψηλό για την εποχή επίπεδο, όπως εκτιμά το 30% των επιχειρήσεων (16% τον Ιούνιο), ενώ και οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων περιορίζονται στο 43% από 57% τον περασμένο μήνα. Χαμηλό εμφανίζεται και το επίπεδο των παραγγελιών, ενώ μόνο οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου διατηρούν τη δυναμική τους, με τις μισές επιχειρήσεις να αναμένουν άνοδο.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Στα χαμηλότερα του έτους οι προσδοκίες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες**, μετά την πρόσκαιρη άνοδο του Ιουνίου, επανέρχεται στην καθοδική τροχιά των προηγούμενων μηνών και διαμορφώνεται στις 99,4 μονάδες. Η επίδοση αυτή είναι χαμηλότερη των τελευταίων 2,5 ετών, αν και παραμένει ανώτερη του μακροχρόνιου μέσου όρου (96,1 μονάδες). Η εξέλιξη αυτή πηγάζει ως επί το πλείστον από τη σχετική απαισιοδοξία για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει ανάκαμψή της περιορίζεται σημαντικά στο 26% από 41% τον Ιούνιο. Οι προβλέψεις για την απασχόληση πλήττονται αντίστοιχα, με το ποσοστό εκείνων που αναμένουν άνοδο να περιορίζεται στο 20% (28% τον Ιούνιο). Παρόλα αυτά, η αποτίμηση για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα δεν είναι κακή, ενώ και οι εκτιμήσεις για την ζήτηση των τελευταίων μηνών δεν διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με τον Ιούνιο. Χαμηλότερο πάντως σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα διεξάγεται απρόσκοπτα (44% έναντι 49%), με τις επιχειρήσεις που διαφωνούν να αποδίδουν στην ανεπάρκεια της ζήτησης (19%), τη γραφειοκρατία (11%) και την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού (9%) τις δυσκολίες στην ομαλή διεξαγωγή της επιχειρηματικής τους λειτουργίας.

Στους κυριότερους κλάδους των Υπηρεσιών οι εξελίξεις ήταν συνοπτικά οι ακόλουθες:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια** περιορίζεται ελαφρά και διαμορφώνεται στις 112,7 μονάδες (115,2 μονάδες τον Ιούνιο), επίδοση η οποία είναι υποδεέστερη της αντίστοιχης περυσινής (125,2 μονάδες). Η δυσαρέσκεια εκπορεύεται κυρίως από τις δυσμενέστερες εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, αφού το αντίστοιχο ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων υποχωρεί στο ήμισυ του Ιουνίου, φθάνοντας το +8. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι προβλέψεις για τη μελλοντική εξέλιξη της ζήτησης, με τις προσδοκίες ανόδου να υποχωρούν στο 24% (από 40% τον Ιούνιο). Τέλος, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η δραστηριότητά του διεξάγεται απρόσκοπτα παραμένει στα επίπεδα του Ιουνίου (39%), ενώ από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 29% δυσκολεύεται από την ανεπάρκεια ζήτησης και κεφαλαίων κίνησης (11%).

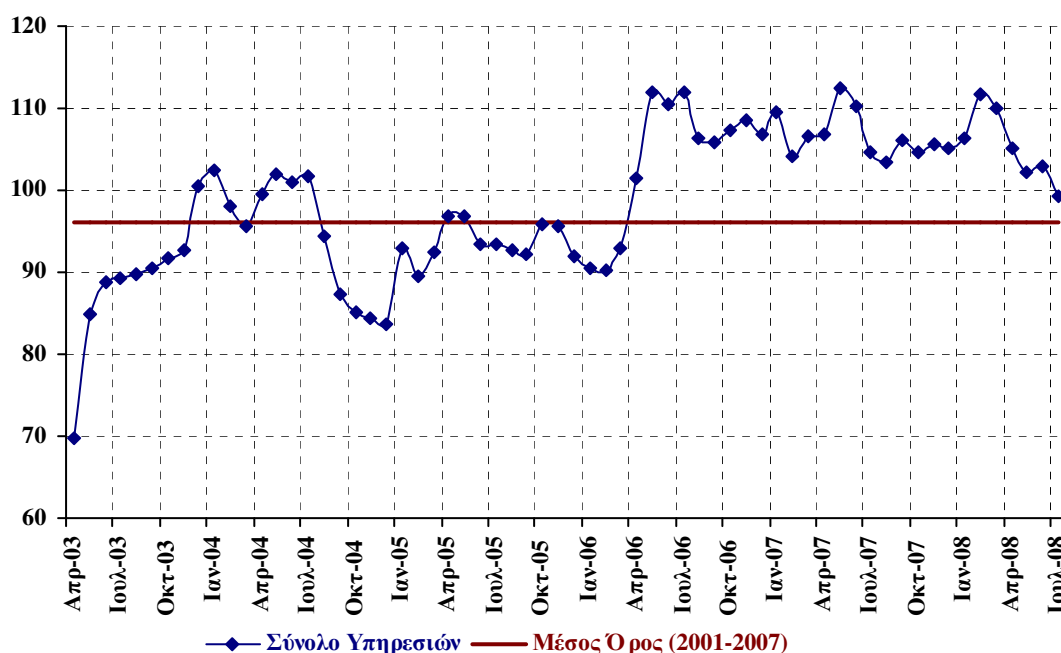
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

			M.O	2001-2007			Μ.Ο έτους				
			2001-07	Max	Min		2003	2004	2005	2006	2007
Υπηρεσίες (1998-2006=100)			96,1	122,5	69,8		85,5	94,6	93,6	103,7	106,6
				3 ^ο τριμ 01	Απριλ-03						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
109,5	104,2	106,5	106,9	112,4	110,3	104,6	103,5	106,2	104,7	105,6	105,1
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
106,4	111,8	110,0	105,2	102,2	103,0	99,4					

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Το κλίμα στα **Τουριστικά Πρακτορεία** δεν μεταβάλλεται τον Ιούλιο, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να παραμένει στις 102,4 μονάδες, επίδοση η οποία ωστόσο είναι σημαντικά χαμηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (129,4 μονάδες). Διατηρείται έτσι η δυσαρέσκεια από τη φετινή τουριστική κίνηση παρόλο που το 41% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι αυτή έχει κινηθεί ανοδικά σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Αρνητικές παραμένουν και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης βραχυπρόθεσμα, με τη διαφορά μάλιστα στο σχετικό ισοζύγιο να διευρύνεται ακόμη περισσότερο στο -16 από -13 τους δύο προηγούμενους μήνες. Η δυσαρέσκεια συνοδεύεται εξάλλου και από τον υπερδιπλασιασμό του ποσοστού των επιχειρήσεων (16% από 6% τον Ιούνιο) που αναμένουν πτώση της απασχόλησης. Τέλος, το

ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρει προβλήματα στη διεξαγωγή της δραστηριότητάς του παραμένει αρκετά χαμηλό (16%), αν και ελαφρώς αυξημένο σε σχέση με τον Ιούνιο (13%), ενώ από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, οι 4 στις 10 επισημαίνουν την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο πρόσκομμα λειτουργίας.

Έντονη είναι η υποχώρηση των προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών διαμορφώνεται στις 90,2 μονάδες από 99,6 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση η οποία βρίσκεται ωστόσο υψηλότερα από τα αντίστοιχα περυσινά επίπεδα (86,7 μονάδες). Από τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη, μόνο η απασχόληση φαίνεται να μην πλήττεται από το δυσμενές κλίμα. Συγκεκριμένα, υποτονικές εμφανίζονται οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησης, με το σχετικό ισοζύγιο να υποχωρεί κατά το ήμισυ, στο +15. Οι δυσμενείς εκτιμήσεις για την εξέλιξη της τρέχουσας ζήτησης, επηρεάζουν και τις προβλέψεις για τη μελλοντική ζήτηση, με το ποσοστό εκείνων που αναμένουν υποχώρηση να διευρύνεται στο 13% από 4% τον Ιούνιο. Η έντονη δυσαρέσκεια αποτυπώνεται και στο ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η παραγωγική λειτουργία τους διεξάγεται απρόσκοπτα, το οποίο είναι το χαμηλότερο των τελευταίων 2 ½ ετών (35%). Τα βασικά εμπόδια στη λειτουργία παραμένουν το δύσκαμπτο θεσμικό πλαίσιο και η γραφειοκρατία (19%), η ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού και η ανεπάρκεια των κεφαλαίων κίνησης (17% αντίστοιχα).

Τέλος, στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (εκτός Τραπεζών) ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών ανακάμπτει οριακά, ανακόποντας την πτωτική τάση που ξεκίνησε τον Απρίλιο και διαμορφώνεται στις 86,8 μονάδες από τις 84,2 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση κατώτερη και της αντίστοιχης περυσινής (100,0 μονάδες). Τόσο η μεγαλύτερη ικανοποίηση σχετικά με την κατάσταση της επιχείρησης το τελευταίο τρίμηνο, όσο και η άνοδος της τρέχουσας ζήτησης, συμβάλλουν στην αποκλιμάκωση της δυσαρέσκειας τον Ιούλιο. Έτσι, το σχετικό ισοζύγιο των θετικών/ αρνητικών απαντήσεων για τη ζήτηση τους τελευταίους μήνες διπλασιάζεται (+10), παρόλο που οι προβλέψεις για την εξέλιξη της βραχυπρόθεσμα προσιωνίζονται σταθερότητα. Αντίθετα στο θετικό κλίμα βαίνουν όμως οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, αφού το ποσοστό εκείνων που βλέπουν μείωση φθάνει το 20% (από 12% τον Ιούνιο). Σχετικά τέλος με την επιχειρηματική τους λειτουργία, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν συναντά αξιοσημείωτα εμπόδια στη λειτουργία του περιορίζεται σε 49% (57% τον Ιούνιο), ενώ οι επιχειρήσεις που διαφωνούν, προβάλλουν την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο πρόσκομμα στην επιχειρηματική τους λειτουργία (31%).

Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

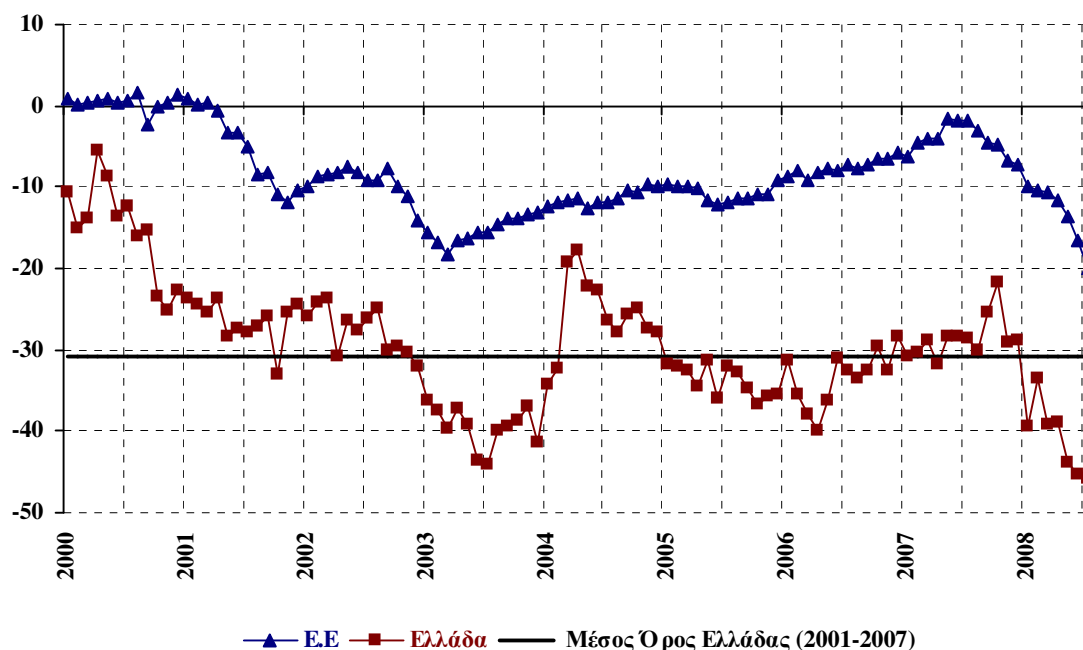
ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

Σταθερά χαμηλά η καταναλωτική εμπιστοσύνη

Ο **Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών** παραμένει και τον Ιούλιο στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα των δύο προηγούμενων μηνών, υποχωρώντας ελαφρά στις -46 μονάδες, όταν στην ΕΕ και την Ευρωζώνη υποχωρεί κατά 3 μονάδες. Σταθερά έτσι οι Έλληνες είναι οι πιο απαισιόδοξοι Ευρωπαίοι, μετά τους Πορτογάλους (-48), με τους περισσότερο απαισιόδοξους να εντοπίζονται στο ηλικιακό στρώμα των 30-49 ετών. Να σημειωθεί ότι ο Δείκτης Εμπιστοσύνης υποχωρεί τον Ιούλιο σε 19 από τις 27 χώρες της ΕΕ, με αποτέλεσμα τόσο στην Ε.Ε όσο και στην Ευρωζώνη ο δείκτης να διαμορφώνεται στις -20 μονάδες, επίδοση που συνιστά τη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας πενταετίας. Αναλυτικότερα για την Ελλάδα:

Οι προβλέψεις των Ελλήνων για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνονται ελαφρά τον Ιούλιο. Το ποσοστό αυτών που προβλέπουν σημαντική επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης φθάνει το 27%, ενώ μόνο ένα 7% αναμένει βελτίωση. Το κλίμα απαισιοδοξίας είναι διάχυτο σε όλη την Ευρώπη, ενώ μόνο σε Δανία, Φινλανδία, Σουηδία και Ρουμανία οι αισιόδοξοι πολίτες είναι περισσότεροι από τους απαισιόδοξους.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Όσον αφορά στις προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση της χώρας το προσεχές 12-μηνο, αυτές επιδεινώνονται κατά 6 μονάδες, καθώς το 80% των καταναλωτών

είναι λιγότερο ή περισσότερο απαισιόδοξο. Οι μόνοι αισιόδοξοι πολίτες για την πορεία της οικονομίας της χώρας τους συνεχίζουν να είναι οι Πολωνοί.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

	2001-2007			Μ.Ο έτους				
	M.O	max	min	2003	2004	2005	2006	2007
ΕΕ-27	-9,0	1,1	-18,4	-15	-11	-11	-8	-4
ΕΕ-13	-10,7	1,3	-20,9	-18	-14	-14	-9	-5
Ελλάδα	-30,7	-17,9	-44,0	-39	-26	-34	-33	-28

2007												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-6	-5	-4	-4	-2	-2	-2	-3	-5	-5	-7	-7
ΕΕ-13	-7	-5	-5	-4	-2	-2	-2	-4	-6	-6	-8	-9
Ελλάδα	-31	-30	-29	-32	-28	-28	-29	-30	-26	-22	-29	-29

2008												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-10	-11	-11	-12	-14	-17	-20					
ΕΕ-13	-12	-12	-12	-12	-15	-17	-20					
Ελλάδα	-40	-34	-39	-39	-44	-45	-46					

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές των θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση του συγκεκριμένου μεγέθους είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfin

Η πρόθεση για αποταμίευση των Ελλήνων καταναλωτών αυξάνεται σημαντικά τον Ιούλιο κατά 18 μονάδες, καθώς το 35% δηλώνει ότι θα προσπαθήσει να αποταμιεύσει στον επόμενο χρόνο. Το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό αφενός της υποχώρησης της ιδιωτικής κατανάλωσης, αφετέρου φανερώνει ότι αρχίζουν να γίνονται ελκυστικά τα καταθετικά επιτόκια.

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας πάντως είναι σημαντικά δυσμενέστερες τον Ιούλιο, με το σχετικό ισοζύγιο των προβλέψεων για άνοδο / πτώση της ανεργίας να διευρύνεται στο +50 από +37, εξέλιξη η οποία καταδεικνύει την επιφυλακτικότητα και την αβεβαιότητα των καταναλωτών για τη μακροοικονομική κατάσταση της οικονομίας. Από τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, μόνο η Ισπανία και η Πορτογαλία είναι περισσότερο απαισιόδοξες από την Ελλάδα στις αντίστοιχες προβλέψεις τους.

Τέλος, οι προβλέψεις των ελληνικών νοικοκυριών για την εξέλιξη των τιμών είναι ευνοϊκότερες του Ιουνίου, με το σχετικό ισοζύγιο να μειώνεται κατά 4 μονάδες, στις +51. Το 78% των καταναλωτών ωστόσο αναμένει άνοδο του επιπέδου των τιμών, ενώ ένα 13% κρίνει ότι αυτό θα παραμείνει σταθερό. Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προβλέψεις για τις τιμές καταγράφουν οριακή υποχώρηση, με τον αντίστοιχο δείκτη να περιορίζεται στο +33 και +30 αντίστοιχα.